

MAFAI 'IA PAULA MOE KOSIPELI

Lesoni 2 'o
Siulai 8, 2017

Tokolahi e kakai nenu tui koe ngaahi tohi 'a Paula na'e fakamanava 'ehe 'Otua, ka na'e 'iai e ni'ihina'e 'ikai kenau tali.

'Iai e kakai 'e ni'ihina'i Kaletia nenu kakaa'i 'ae kau kalisitiane 'e ni'ihina'aki 'enua hanga 'o akonakii 'aki ha ngaahi "kosipeli kehe."

Na'e feinga 'a Paula kene solova 'ae palopalemani 'aki 'ene fakamatala 'ae tefito moe mafai 'oe kosipeli 'ihe kamata'anga 'o 'ene tohi kihe kau Kolinito.

- Fakapoto'i mei Langi. 2 Pita 3:15-16.**
- Mafai Faka-'Apositolo. Kaletia 1:1-2.**
- Koe Kosipeli. Kaletia 1:3-5.**
- Koe Kosipeli Kehe. Kaletia 1:6-9.**
- Puala moe Kosipeli. Kaletia 1:10-24.**

FAKAPOTO'I MEI LANGI

"[...] 'o hange koe tohi kiate kimoutolu foki 'e hotau kainga 'ofeina ko Paula, 'o fakatatau kihe poto kuo foaki kiate ia. Pea 'oku pehe foki 'a 'ene lea ai kihe ngaahi me'ani 'ihe ene tohi kotoape; 'aia 'oku 'iai 'ae me'a ni'ihii 'oku 'ilongata'a, 'aia 'oku fai 'ehe kau ta'epoto mo lotolotoua ke faka'uhinga kehe, 'o hange foki koe ngaahi tohi kehe, ka nau mala'ia ai.

Fakatatau kihe lau 'a Pita, fakafuofua kihe 60AD, na'e 'osi tui 'ae kakai koe tohi 'a Paula na'e fakamanava 'ehe 'Otua, pea na'e tali lelei 'ae ngaahi tohini 'ihe tu'unga tatau moe Folofola (fuakava motu'a).

Na'e tohi 'e Paula 'ene ngaahi tohi, 'ihe founa moe sitaila na'e ngaue maheni 'aki 'ehe kau Kalisi: **(1)** Fakafe'iloaki, 'aia 'oku ne fakahaa'i ia mo kinautolu 'oku fakapatonu kiai 'ae 'a 'ene tohi; **(2)** Fakamalo; **(3)** Kakano 'oe tohi; **(4)** Fakama'opo'opo.

Na'e lau 'ene 'ihe ngaahi fakataha'anga 'ae Siasi, pea koe ngaahi tatau 'oe tohi 'ae tufaki kihe ngaahi siasi (Kolose 4: 16).

MAFAI FAKA'APOSITOLO

“Ko Au Paula, koe apositolo, ('ikai mei he kau tangata, pe 'iha tangata, kae mei a Sisu Kalaisi, moe 'Otua koe Tamai, 'aia na'ane fokotu'u hake ia mei he pekia)” (Kaletia 1:1)

Koe ha nai 'uhinga na'e 'ikai ke tali he ni'ihī 'ae mafai fakalangi fekau'aki moe ngaahi tohi 'a Paula?

Na'e 'ikai kau 'a Paula he kau 'apositolo 'e 12 na'e fili 'e Sisu.

Na'e pehe 'ehe kakai 'e ni'ihī na'e fakamafai'i ia 'e 'Ananaia.

Ni'ihī nenau tali ia koe toko taha misinale na'e fakamafai'i 'e 'Anitioke.

Na'a nau fakakaukau koe kosipeli 'a Paula 'okune fakata'e'aonga'i 'ae talangofua, he 'oku fakamamafa pe ia 'ihe fakamo'ui he tui ma'ata'ataa pe.

Ko hono 'uhinga ia na'e kamata'aki ai 'e Paula 'ene tohi 'one fokotu'u mai, 'ikai koha mafai 'oha tangata na'ane fakapaasi 'ene hoko koha 'apositolo.

Na'e fakanofu 'apositolo ia 'e Sisu Kalaisi.

THE GOSPEL

"Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa moe melino mei he 'Otua koe Tamai, pea moho tau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. 'Aia na'ane foaki ia koe'uhi koe tau ngaahi angahala, koe'uhi kene fakamo'ui 'akitautolu mei he maama kovi ni, 'o fakatatau kihe finangalo 'oe 'Otua koetau Tamai." (Kaletia 1:3-4)

Kelesi moe

Melino

Ngaue 'aki 'e Paula 'ae ongo fo'i lea 'e ua he'ene fakafe'iloaki ia kihe ngaahi siasi:

- 1) **Kelesi**. Tukuloto'i, koe kehekehe ia 'ihe talitali kakai faka-Kalisi "malo" (tukuloto'i)
- 2) **Melino**. Koe founga talitali kakai fakafonua ia 'ae kau Siu.

Ko'ene fakafe'iloaki ia 'oku ne talitali 'ae Siu moe SenTanaki atu kiheni, na'e ope atu 'ae fiema'u vivili 'a Paula 'o 'ikai ngata he kelesi moe melino, ka kihe me'a'ofa 'oku foaki 'ehe 'Otua. itaile.

Na'ane toki fakamatala leva 'ae kosipeli pea kimu'a ke 'osi 'ene fakafe'iloaki ia: Pekia 'a Sisu 'oku ne fakatau'ataaina'i kitautolu mei he angahala.

KOE KOSIPELI MAKEHE

“Oku ou ofo ‘i homou hiki vave pehe meiate ia na’ane uiui’i ‘akimoutolu ‘ihe ‘ofa ‘a Kalaisi, kihe ongoongo lelei e taha.” (Kaletia 1:6)

Na’e hanga ‘e Paula ‘o ‘uluaki fakamalo’ia’i ‘ae siasi na’e tohi kiai kimu’a ia peane toki kamata he kakano ‘o ‘ene tohi.

Kaikehe, ‘oku ikai ‘iai ha fakamalo’ia ia kihe kau Kaletia, koe ngaahi tukuaki’i pe: ‘oku “mou tafoki kihe kosipeli kehe.”

Na’ane toki fakamatala kimui he (v. 7) ‘oku ‘ikai ‘iai ha kosipeli kehe ia. Kuo nau tali ‘ae akonaki koia koe ma’u koia ‘ae tui ‘ia Kalaisi ‘oku ‘ikai fe’unga ia kihe fakamo’ui, pea ‘oku ‘ikai koe kosipeli totonu ia

Na’e tukuaki’i ‘e Paula kinautolu ko’enu heke. Kuomou mavahe mei he haohaoa moe mo’oni ‘oe kosipeli ‘o kau kihe kosipeli kehe.

Koe lea fefeka mo’oni ne ngaue ‘aki ‘e Paula he ‘ene tohi kiate kinautolu ‘oku malanga ‘aki ‘ae fakamo’ui makatu’unga he’ete ngaue (v. 8-9)

PAULA MOE KOSIPELI (I)

“He 'oku ou faini koe fakafiemalie'i kihe tangata, pe koe 'Otua? Pe ko 'eku faini ke lelei pe kihe tangata? He kapau 'oku ou kei fai ke lelei kihe tangata, 'oku 'ikai koe tamaio'eiki au 'a Kalaisi.” (Kaletia 1:10)

Koe poini tefito 'ae kau Siu na'anau fehangahangai ai mo Paula ko'ene 'ikai tokanga ke fakamamafa'i kihe kau Senitaile 'ae Kamu (Ngaue 15:5)

Na'anau pehe na'e feinga 'a Paula ke ma'u ha'ane kakai he kau Senitaile.

Nanau toe pehe foki, koe 'uhinga na'e 'ikai fiema'u ai 'e Paula kinautolu kenau kamu he na'ane faka'amu ke hoko vave pe hono liliu he 'oku 'ikai tali 'ehe kau Senitaile ia 'ae founga loloa pe anga maheni.

Na'e 'iai nai ha memipa mu'a 'oe Komiti fale'i ma'olunga 'ae kau Siu na'ane fiema'u ke fakafeta'ia mo fakamalo'ia 'eha tangata? Kapau na'e 'iai, taa 'oku totonu ke'oua tene tali 'ae fakatu'utamaki moe misiona ta'e ongoongoa hono malanga'i koia 'ae kosipeli.

PAULA MOE KOSIPELI (II)

“Pea 'oku ou fakapapau atu kiate kimoutolu atu kiate kimoutolu, 'e kainga, koe ongoongo lelei na'aku malanga 'aki, 'oku 'ikai mei he tangata ia. He na'e 'ikai teu ma'u ia mei ha tangata, pea na'e 'ikai ako ia kiate au, ka 'i hono fakaha mai 'e Sisu Kalaisi.” (Kaletia 1:11-12)

‘Uluaki, hanga ‘e Paula ‘o fakae’a ‘ae kau akonaki hala ‘i Kaletia peane toe malu’i foki ‘ae mo’oni ‘oe faka’ai’ai ‘o’ona. Peane toki fakamatala leva ‘ae mafai ‘oe kosipeli ‘okune malanga’i.

Ko Sisu Kalaisi na’ane fakaha ‘ae kosipeli kiai “‘ihe finangalo lelei kiai ‘ae ‘Otua...ke fakaha hono ‘Alo ‘iate au” (v. 15-16)

‘Ihe veesi 13 kihe 24, hanga ‘e Paula ‘o talanoa’i ‘ene mo’ui mo’ene liliu moe momeniti koia fekau’i ai ia ke ngaue fakamisinale kihe kau Senitaile.

Koe ki’i puipuitu’a nounou koia ‘o ‘ene mo’ui ‘okune fakamo’oni’i na’e ‘ikai tene fetu’utaki moha tangata tene malava ‘o ako’i ange kiate ia ‘ae kosipeli. Koe kosipeli na’e fakamahino ia kiai lolotonga ‘ene nofo koia ‘i ‘Alepea.

“Ke fakafetongi ‘aki ‘ae kofutu’a ‘ae lotu ‘ae ma’oni’oni ‘ae loto ‘aki ‘ae mo’ui moe natula ta’eliliu ko’eni ‘o hange koia ‘ihe ngaahi ‘aho ‘oe kau faiako Siu ko’eni. Koe ‘ahoni, kuo hoko mai, kuo ‘iai ‘ae kau tataki fakalaumalie hala, kuo vilitaki ‘a hono fanongoa ‘enau ngaahi tokaateline. Koe malohi ia ‘ae ivi ako ‘ae Tevolo kuone liliu fakamalohi’i ai ‘ae fa’unga fakakaukau meihe ‘amanaki kihe fakamo’ui ‘ihe tui kia Kalaisi pea talangofua kakato kihe fono ‘ae ‘Otua. Koe fili, ‘ihe ta’u kotoa pe ‘okune fakafeangai’i ‘ene ngaahi ‘ahi’ahi mo kinautolu ‘ae kau ta’efaitotonu pe kau ta’efalala’anga ‘akinautolu ‘oku fekumi ke kakaa’i. ‘Ihe kuonga ‘oe kau ‘apositolo na’ane tataki ‘ae kau Siu kihe kaatoanga faka’ofisiale ‘oe lao pea situ’a kia Kalaisi, pea ‘ihe taimi tatau na’ane fakatanga’i moe kakai kuo a’ua’u enau mo’ui faka-Kalisitianeke, ‘ihe fakakaukau ‘okune fakalangilangi’i ‘ae ‘Otua, pea tukuatu ‘ae taufehi’a kihe lao fakamolale pea ke akonaki ‘aki ‘ene tokaateline koha founa kenau hao ai mei hono fakamamahi’i. Koe fatongia leva ‘ae sevaniti kotoa pe ‘ae ‘Otua kenau matu’uaki pea fakapapau’i ‘enau fili ‘ihe ngaahi tui fakakeheni pea ‘ihe lea mo’oni ke ta’emanavahe’ia hono fakaha ‘enau hala.”

E.G.W. (Ngaue ‘ae Kau ‘Apositolo, cp. 36, pg. 387)